

DANSKE REGIONER

Generationsforureninger

Bente Villumsen

Leder af

[Regionernes Videncenter for Miljø og Ressourcer](#)

Trecifret millionbeløb afsat til oprensning af generationsforureninger som Høfde 42 og Kærgård Klitplantage

Publiceret 06-12-2020

Regeringen har sammen med Radikale Venstre, SF, Enhedslisten og Alternativet i forbindelse med finansloven indgået aftale om at afsætte i alt 630 mio. kr. til at oprense nogle af de største forureninger i Danmark. Nu rydder vi op efter fortidens synder, siger miljøminister Lea Wermelin.

"Det er jeg utrolig glad for",
siger Miljøminister
Lea Wermelin

Danmarkshistoriens største forureninger

- nu rydder vi op!

- Generationsforureninger er...
- også politik
- Vi har en plan
- Status for de 10
- Hvad sker der nu

Om generationsforureninger

- Ordet generationsforurening er skabt i Region Syddanmark

Definition (regionerne, 2018):

- Generationsforureningerne defineres som forureninger
 - som udgør en risiko overfor et af de offentlige indsatsområder, der er beskrevet i Jordforureningsloven
 - hvor håndteringen af risikoen fremadrettet vurderes at koste mere end 50 mio. kr.

Regionerne har aktuelt kendskab til 10 generationsforureninger i henhold til denne definition.

De ti generationsforureninger:

Høfde 42
Kemikaliedepotet
Harbøre Tange

Cheminova
ny fabrik

Cheminova
gl. fabrik

Grindsted-
værket

Kærgård
Klitplantage

Himmark Strand

Vestergade 5
Skuldelev

Collstropgrunden, Esrum Sø

Lundtoftevej 150 og 160

Naverland 26A+B

Generationsforureninger er også politik

- De forureninger, som er de allerstørste og allerdyreste i Danmark
- Jordforureninger, som er ekstraordinære, ikke alene i omfang, men også i de krav, de stiller til håndteringen.
- Forureninger, der vil udgøre et problem i mange generationer fremover, hvis der ikke bliver gjort noget ved dem.
- Forureninger, som fylder i den lokale bevidsthed, og som også i offentligheden har tiltrukket sig en stigende interesse i de seneste år.
- Der er behov for, at vi som samfund håndterer dem, herunder også ønsker i højere grad at rydde op og ikke blot risikohåndtere

“

Sejren har hundrede
fædre, men nederlaget
er forældreløst!

*Grev Galeazzo Ciano (1903-44)
(også tilskrevet Kennedy og Lykketoft)*

*Come sempre, la vittoria trova
cento padri, e nessuno vuole
riconoscere l'insuccesso.*

Fisk
kan ikke tale

En fiskers kamp mod

Møde med miljøministeren 9. marts 2018

Minister skifter mening om forurening i Grindsted

Nu vil miljøminister Esben Lunde Larsen alligevel gerne møde borgmester og regionsrådsformand for at snakke om grindstedforurening.

 Læs artiklen op

Miljøminister Esben Lunde Larsen, (V), vil alligevel høre om en af Danmarks største forureningssager.

Foto: Folketingets TV

”Selv om miljøminister Esben Lunde Larsen, (V), tidligere har afvist at en invitation til at komme til Grindsted for at høre om den omfattende forurening under byen, så ændrer han nu kurs. Nu vil han alligevel gerne møde regionsrådsformand Stephanie Lose, (V), og borgmester i Billund Kommune, Ib Kristensen, (V).”

På mødet beder miljøministeren Danske Regioner om en liste over generationsforureninger

Brev til miljøministeren 20. august 2018

Danske Regions formandskab skrev til miljøminister Jakob Ellemann-Jensen:

”Hvis en indsats over for generationsforureninger skal afholdes inden for regionernes nuværende budget, vil det ske på bekostning af den eksisterende opgave med at beskytte grundvand, menneskers sundhed, vandmiljø og natur. Derfor ser regionerne en særskilt statslig finansiering af generationsforureningerne som nødvendig.”

Udspil til sundhedsreform foråret 2019

Opgaven med jordforureninger skal samles i staten

En bedre tværgående, national prioritering af jordforureninger og op mod 500 mio. kroner til de store generationsforureninger frem mod 2030. Det bliver resultatet af, at regeringen vil nedlægge regionerne og samle opgaven med jordforureninger i staten.

Publiceret 16. januar 2019

Fremover skal der være et større fokus på at prioritere midler til de store generationsforureninger, som er Danmarks største og dyreste jordforureninger.

Som en del af regeringens sundhedsudspil skal opgaven med jordforureninger, som regionerne i dag varetager, samles i staten. Dermed bliver der sikret en bedre tværgående, national prioritering af midlerne, ligesom der vil blive afsat op mod 500 mio. kroner til Danmarks ni store generationsforureninger, som alle er kendetegnet ved at koste mere end 50 mio. kroner at håndtere.

Jakob Ellemann-Jensen ✓
@JakobEllemann

Jamen, så blev det da alle tiders søndag alligevel: REG har sammen med @DanskDf1995 præsenteret delaftale om styrkelse af indsatsen mod generationsforureningerne.

Kristian Jensen ✓ @Kristian_Jensen · 24. mar. 2019

Stor tilfredshed med aftale r bekæmpelse af generations ekstra og prioriterer indsats! Godt for miljøet #dkpol

+100 mio. kr.

6:33 PM · 24. mar. 2019 · Twitter for iPhone

Ny regering 2019

"Retfærdig retning for Danmark"

- Vedtage en klimahandlingsplan. Klimaloven skal umiddelbart efter følges af en klimahandlingsplan, der skal bidrage til at sikre, at de nationale reduktionsmål nås. Udover at bidrage til at sikre, at de nationale reduktionsmål nås, er der også behov for at sikre, at der er nødvendige fra transportsektoren og landbruget skal have mulighed for at bidrage til at sikre, at de nationale reduktionsmål nås. De følgende elementer: 1) Energieffektiviseringer i bygninger, 2) En national strategi for transportsektoren, 3) En national strategi for landbruget, 4) En national strategi for grøn forskning og demonstration, 5) En national strategi for at udbygge og udnytte havvindpotential, 6) En national strategi for at bygge den første energio med minimum 10 GW, 7) En national strategi for energisparende, 8) Klimatilpasning, herunder en stærkere koordinering af indsatsen.

- Bekæmpe plastikforurening og sikre bedre beskyttelse af drikkevand. Højere afgifter på plastik samt en plastikhandlingsplan skal bidrage til at reducere plastikforbruget og sikre færre emballagetyper. For at mindske skadelige kemikalier i hverdagen genindføres afgiften på skadelige stoffer som PVC, ftalater og PVC-folier. Der gennemføres en kortlægning af udfordringerne i forhold til Danmarks grundvand som udgangspunkt for at sikre, at der er mulighed for at sikre bedre beskyttelse af grundvandet og nedbringe brugen af pesticider. Det skal blandt andet ske ved mere bynær skov samt ved at undersøge muligheden for at forbyde sprøjtning og godskning i beskyttede naturområder (§3-arealer). Det skal sikres, at den mængde af pesticider, der bruges, er i overensstemmelse med EU's mål for reduktion af pesticider.

• Implementering og overvågning af EU's klimamål og reduktion af CO₂-udslip samt reduktion af de store generationsforureninger

blandt andet, at Danmark skal være klimaneutral i 2050 og at EU bliver klimaneutral i 2050 samt at EU's kommende budget har mere fokus på klima. Samtidig skal Danmark i selskab med andre ambitiøse lande skubbe på udbygningen af den vedvarende energi i EU, så EU bliver selvforsynende med energi. En ny regering vil også styrke det grønne diplomati og dermed øge Danmarks internationale engagement. En ny regering vil tage initiativ til en ny udviklingspolitisk strategi, hvor øget klimabistand står centralt.

- Valg 5. juni
- Den nye regering præsenterede forståelsespapiret "Retfærdig retning for Danmark" – med generationsforureninger
- På et møde 8. november 2019 bad miljøminister Lea Wermelin om en samlet plan for generationsforureninger

“

Forureningerne giver utryghed for en masse mennesker og ødelægger vores natur. Derfor har vi nu lagt en langsigtet plan for, hvordan vi får ryddet op.

- Stephanie Lose

Planen blev afleveret 6. marts 2020

2 Økonomi og tidsplan

På det foreliggende grundlag vurderer regionerne, at omkostningerne til oprydning af forureninger vil beløbe sig til 2.731 mio. kr.

Fire generationsforureninger er på et stadium, hvor regionerne er klar til at igangsætte en oprydning. Det drejer sig om Høfde 42, Cheminovas gamle fabriksgrund, Himmark Strand og Kærgård Klitplantage.

På de festerende seks forureninger skal der udføres supplerende forureningsundersøgelser og evt. teknologudvikling, inden en oprydning kan projekteres.

På Cheminovas nuværende fabriksgrund (Rønland) er der en omfattende jord- og grundvandsforurening og samtidig en idriftværende kemisk virksomhed, som vil komplicere en oprydningsindsats. Det vurderes derfor hensigtsmæssigt, at beslutning om afværgende indsats mod forureningen på Rønland afventer til efter oprydningerne på Høfde 42 og Cheminovas gamle fabriksgrund er afsluttet, således at erfaringerne herfra kan anvendes.

I tabellen nedenfor er angivet en vurdering af omkostninger fordelt pr. år for indsatsen på generationsforureningerne inden for perioden 2020-2030. De økonomiske vurderinger er behæftet med usikkerhed. Graden af usikkerheden er angivet med en farvekode. Tidshorisonten for indsatsen i dette grundlag er sat til 10 år, og omkostninger på alle lokaliteterne tænkes afholdt i denne periode.

Omkostninger for oprydning af generationsforureninger (mio. kr.)

Kategori	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32*	Tot.
Høfde 42**		25	25	25	25	25	25							250
Cheminovas gamle fabriksgrund **		25	25	25	25	25	25							250
Kærgård Klitplantage		25	25	25	25	25	25							82
Det tidligere Grøntåledørværket		25	25	25	25	25	25							460
Himmark Strand**		25	25	25	25	25	25							127
Lundtoftevej		25	25	25	25	25	25	25	25	25	25			146
Rønland 26 A og B		25	25	25	25	25	25	25	25	25	25			118
Vestervej 5		25	25	25	25	25	25	25	25	25	25	25	25	473
Cheminovas nuværende fabriksgrund (Rønland)					25	25	25	25	25	25	25	25	25	40
Collastrøgneheden														215
Total	87	85	184	152	309	279	142,5	141	301	301	238	220,5	352	2.731

* Indeholder eventuelle estimater af driftsomkostninger for efterfølgende år.
 ** Der er allerede brugt 100 mio. kr. i 2019 og 2020 (50 mio. kr. pr. hhv. Region Syddanmark og Region Midtjylland). Heraf er 18 mio. kr. brugt i 2019, 81 mio. kr. kan disponeres fra 2020 og frem. Dvs. der er behov for yderligere 2.650 mio. kr.
 *** Der forventes et mere præcist estimat for fase 1 ved Himmark Strand i april 2020.

Pkt. 3

Fortsættelse af F 58 om håndtering af generationsforureninger og øvrige jordforureninger

Trecifret millionbeløb afsat til oprensning af generationsforureninger som Høfde 42 og Kærgård Klitplantage

Publiceret 06-12-2020

Regeringen har sammen med Radikale Venstre, SF, Enhedslisten og Alternativet i forbindelse med finansloven indgået aftale om at afsætte i alt 630 mio. kr. til at oprense nogle af de største forureninger i Danmark. Nu rydder vi op efter fortidens synder, siger miljøminister Lea Wermelin.

Ambitionerne

Vi skal sikre ren natur
til de kommende
generationer

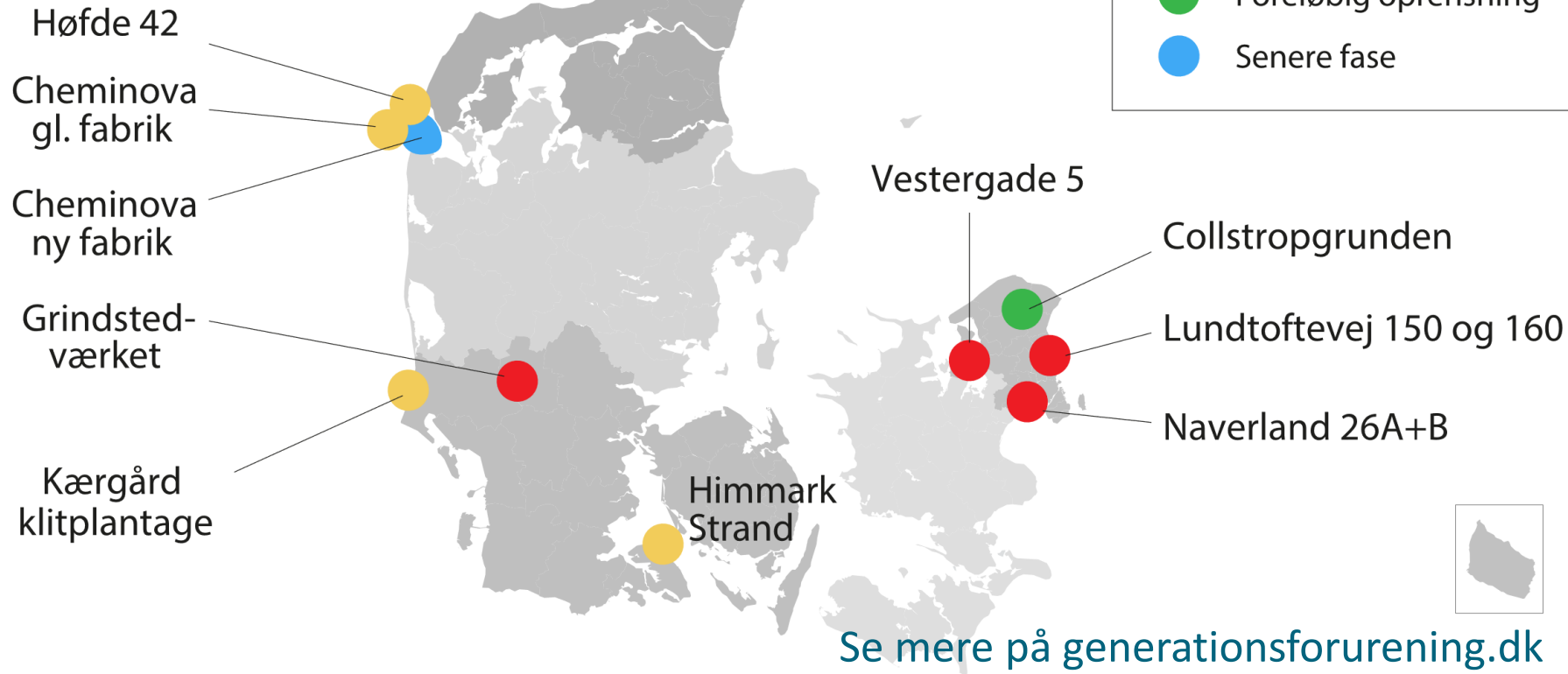

Vi skal sikre et rent
vandmiljø og
borgernes
sundhed

Oprensningen
skaber ny
teknologi og
udvikling

DET SKAL DER SKE MED DE 10 GENERATIONSFORURENINGER:

Cheminova på Harboøre Tange

- Pesticider, især insektgiften parathion, kviksølv og et utal af andre kemikalier
- **Depotet på Høfde 42**, deponering fra Cheminova i 1950'erne og 1960'erne
- **Gammel fabriksgrund**, deponering og produktion fra 1953
- **Ny fabriksgrund** siden slutningen af 1950'erne

Foto: Rune Borre-Jensen, Region Midtjylland

Cheminova på Harboøre Tange

Fase 1:

- Oprensning af Høfde 42
- Oprensning af gl. fabriksgrund

Status:

- Der er udviklet ny teknologi, så forureningen kan ryddes op langt billigere og mere effektivt
- Regionen forbereder EU-udbud

Foto: Rune Borre-Jensen, Region Midtjylland

Forureninger fra Grindstedværket

- Farmaceutiske produkter, cyanid, chlorerede opløsningsmidler og kviksølv
- **Kærgård Klitplantage:** Dumpning af spildevand 1957-1973
- **Det tidligere Grindstedværkets fabriksgrund**
- måske flere...

Forureninger i Grindsted

Fase 1:

- Forberedende undersøgelser
- Afklaring af muligheder for permanent indsats

Forurening i Kærgård Klitplantage

Fase 1:

- Videreførelse og afslutning af oprensning

Status:

- Der er udviklet teknologi
- oprensning er i gang

Himmark Strand på Als

- Bl.a. chlorerede opløsningsmidler
- Deponeret ca. 1950-1967

Fase 1:

- Oprensning

Status

- Afgrænsende undersøgelser i gang

Collstropgrunden ved Esrum Sø

- Tungmetaller, særligt arsen
- Imprægneringsvirksomhed 1936 – 1976

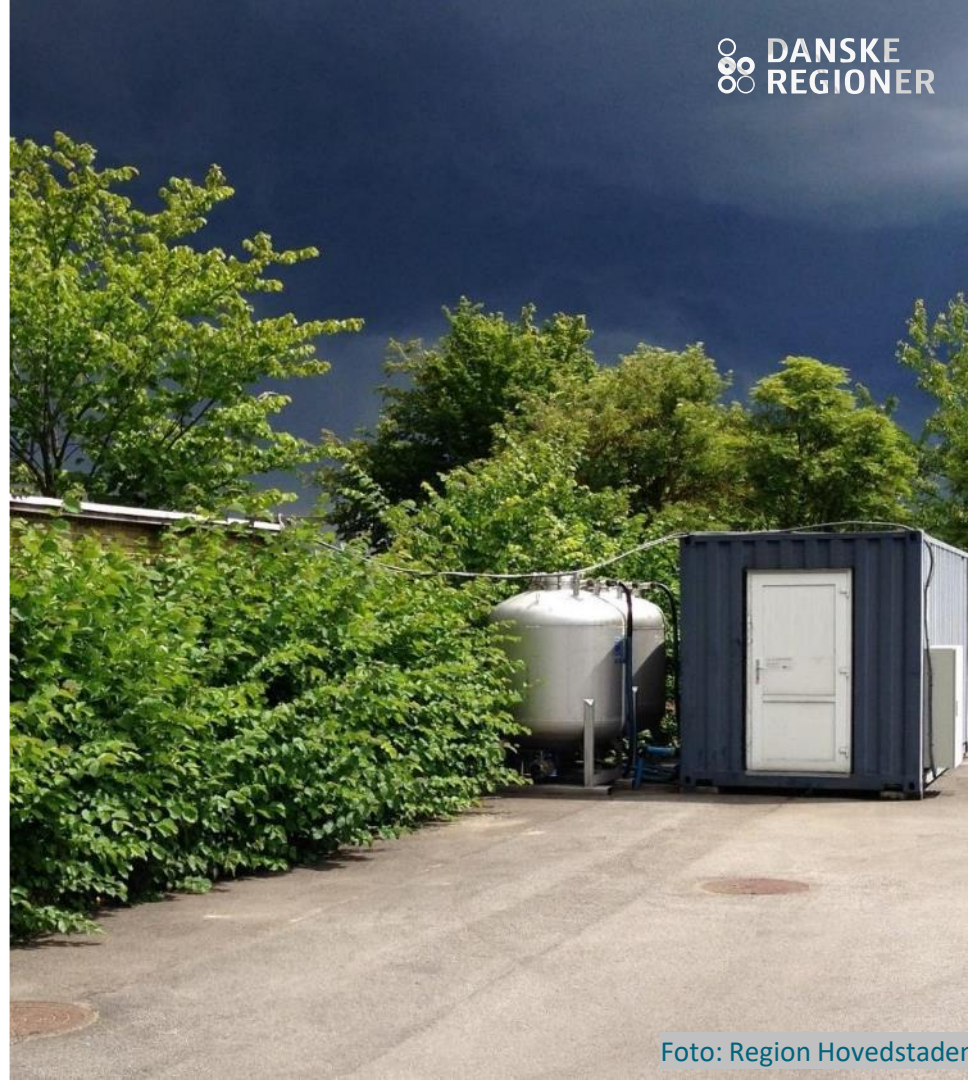
Fase 1

- Forberedende arbejde og etablering af midlertidig afværgeløsning, som hindrer spredning af forurenede grundvand til de beskyttede naturområder
- Design og opstart af forundersøgelser og pilotforsøg ifm en permanent afværgeløsning.

Grundvandsforureninger

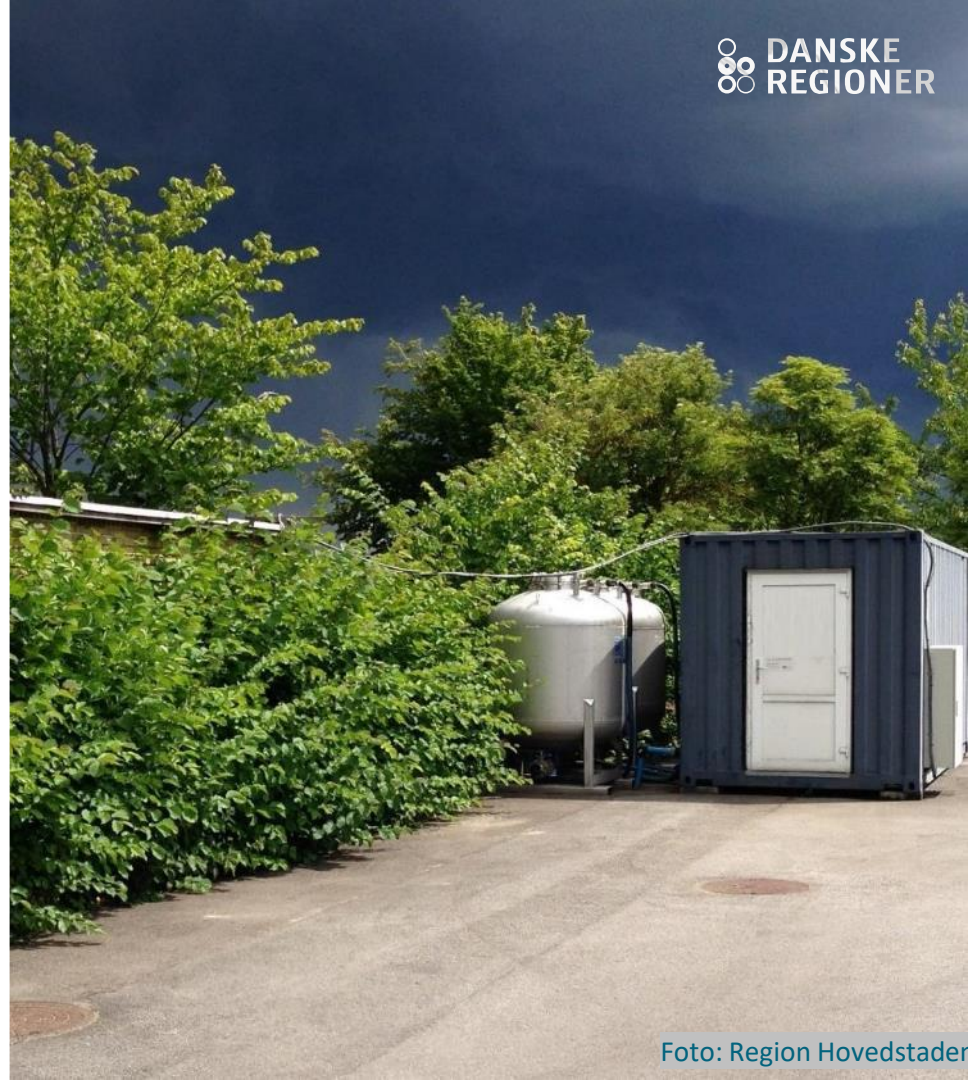
- Store forureninger med chlorerede opløsningsmidler, som allerede er i grundvandet
- **Lundtoftevej 150-160:**
produktion af hårde hvidevarer
1948 - 1995
- **Naverland 26:**
omlastning af opløsningsmidler
1965 - 1983
- **Skuldelev:**
metalvirksomhed 1968 - 1983

Grundvandsforureninger

Fase 1

- **Lundtoftevej:** Fortsatte undersøgelser til nærmere afdækning af eventuel risiko for indvindinger og stillingtagen til afværgeløsninger
- **Naverland:** Supplerende undersøgelser, opdatering af afværgeprogram, skitseprojekt
- **Skuldelev:** : Supplerende undersøgelser og skitseprojektering

Hvad sker der nu?

- Danske Regioner opdaterer planen
- Miljøministeriet udarbejder en tilskudsbekendtgørelse
- Og så går regionerne i gang!
- Regionerne og Danske Regioner inviterer til samarbejde
- Politiske forhandlinger om næste fase i 2023

Tak for ordet!

